

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

ADMINISTRATIVE SERVICES IN THE CONDITIONS OF MARITIME STATE IN UKRAINE

Соловійова О.М., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри адміністративного права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Ковальчук Д.Р., студентка II курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кундій А.Ю., студентка II курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

На жаль, у XXI ст. українське суспільство побачило, дізналося і відчуло, що таке війна. Ніби все розділилося на два різні, але реальні світи, де в кожному живуть зовсім не схожі люди. Неоголошена війна українському народу, так звана «спеціальна воєнна операція» – стала єдиною й найголовнішою причиною цього. 24 лютого 2022 року на всій території України було введено режим воєнного стану строком на 30 діб. Згодом, його було продовжено. У зв'язку з цими подіями життя українців змінилося. Особливої актуальності в цих реаліях набувають питання забезпечення реалізації громадянами гарантованих національним законодавством прав, свобод та виконання покладених обов'язків, що здебільшого відбувається через процедуру надання адміністративних послуг.

У статті проведено аналіз нормативно-правової бази, а саме: Законів України, Указів Президента України, Постанов Кабінету Міністрів України, що стосуються ведення воєнного стану та процедури надання адміністративних послуг в його умовах. Досліджено роль і місце публічного адміністрування в Україні. Проаналізовано проблеми, які постали на порядку денному, щодо функціонування органів публічної влади, зокрема під час надання адміністративних послуг в період дії воєнного стану та протягом одного місяця після його припинення чи скасування. У статті розглядаються такі послуги, як запровадження еДокумента, продовження дії недійсних паспортних документів, у зв'язку з закінченням термінів дії, надання статусу внутрішньо-переміщеної особи, реєстрація транспортних засобів та видача посвідчень водія, реєстрація актів цивільного стану (народження, смерті чи шлюбу). Розкрито значення надання адміністративних послуг в умовах воєнного часу.

У роботі зроблено висновок про необхідність вивчення процедури надання публічних, зокрема адміністративних послуг в Україні в умовах воєнного стану та оновлення відповідного законодавства України.

Ключові слова: режим воєнного стану, публічна послуга, адміністративна послуга, електронна послуга, публічне адміністрування.

Unfortunately, in the XXI century, Ukrainian society has seen, learned and felt what war is. It is as if everything is divided into two different but real worlds, where everyone has completely different people. The undeclared war against the Ukrainian people, the so-called "special military operation", became the only and main reason for this. On February 24, 2022, a 30-day martial law regime was imposed throughout Ukraine. Subsequently, it was continued. Due to these events, the lives of Ukrainians have changed. Particularly relevant in these realities are the issues of ensuring the realization of citizens' rights, freedoms and responsibilities guaranteed by national law, which is mostly through the procedure of providing administrative services.

The article analyzes the legal framework, namely: Laws of Ukraine, Decrees of the President of Ukraine, Resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine relating to martial law and the procedure for providing administrative services in its conditions. The role and place of public administration in Ukraine are studied. The problems on the agenda related to the functioning of public authorities, in particular during the provision of administrative services during martial law and within one month after its termination or abolition, are analyzed. The article considers such services as the introduction of a document, renewal of invalid passport documents in connection with the expiration of validity, granting the status of internally displaced person, registration of vehicles and issuance of driver's licenses, registration of civil status (birth, death or marriage)). The importance of providing administrative services in wartime is revealed.

The paper concludes that it is necessary to study the procedure for providing public, including administrative services in Ukraine under martial law and update the relevant legislation of Ukraine.

Key words: martial law, public service, administrative service, electronic service, public administration.

Постановка проблеми. За останні декілька років Україні вдалося створити розгалужений механізм, який в повній мірі задовольняє потреби споживачів в якісних та доступних публічних, зокрема адміністративних послугах. Це, крім іншого, забезпечує взаємодію органів влади, громадян і бізнесу, а так само сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. При цьому сфера послуг у сфері публічного адміністрування зберігає важливе значення і в умовах режиму воєнного стану. З його введенням в Україні з'явилась необхідність внесення відповідних змін до законодавства. У зв'язку з цим існує нагальна потреба детального аналізу функціонування механізму надання публічних, зокрема адміністративних послуг на період дії воєнного стану та протягом одного місяця після його припинення чи скасування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми надання адміністративних послуг в той чи інший період були сферою наукових напрацювань таких вітчизняних вчених, як: В. Авер'янов, І. Голосніченко, І. Коліушко, Р. Куйбіда, В. Тимошук та ін. Але питання надання адмі-

ністративних послуг в період дії воєнного стану виявилися актуальними лише в 2022 році. До цього часу були відсутні дослідження, присвячені проблемам правового регулювання процедури надання таких послуг в умовах введення режиму воєнного стану. Останні зміни до законодавства у зв'язку зі збройною агресією Росії проти України, зокрема і щодо реалізації громадянами прав, свобод та виконання обов'язків через процедуру надання адміністративних послуг вимагають детального аналізу.

Метою статті є вивчення нормативно-правових актів щодо процедури надання адміністративних послуг в умовах режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Поява терміну адміністративна послуга в українському законодавстві пов'язано з запровадженням та розвитком концепції сервісної держави. В буквальному перекладі «сервісна держава» на українську буде звучати як держава послуг або державо-служник, призначення якої полягає у служінні індивіду шляхом ефективного надання послуг приватним особам, коли реалізація їх права пов'язана із забезпеченням публічного інтересу. В таких випадках отримання послуги

від суб'єкта публічної адміністрації є не лише правом особи, а й обов'язком. Дійсно, в одних випадках приватні особи можуть самостійно реалізувати свої права, а в інших – необхідне звернення до держави для забезпечення належної реалізації ними своїх прав, охоронюваних законом інтересів та виконання покладених обов'язків, що повністю відповідає новій ідеології «служіння державі» інтересам людини.

Слід сказати, що в українській науці надання послуг з боку публічної влади не було сприйняте однозначно. В юридичній літературі кінця 1990-их початку 2000-их років існували діаметрально протилежні підходи щодо визнання такого поняття взагалі [1, с. 111; 2, с. 27]. Згодом розпочалися дискусії з приводу обрання терміну для характеристики окремих дій органів публічної влади у відносинах з приватними особами – «управлінські», «адміністративні», «державні», «публічні» або «виконавські» послуги [3, с. 124; 4, с. 86–89]. Надалі дослідники у своїх працях використовують термін «адміністративні послуги» як такий, що найліпше відповідає змісту цієї категорії, оскільки вказує на суб'єкт, який надає такі послуги (адміністрацію, адміністративні органи), а також характеризує владно-публічну (адміністративну) природу діяльності щодо надання цих послуг [5, с. 88].

Після прийняття Закону України «Про адміністративні послуги» [6] термін «адміністративні послуги» остаточно закріпився у правовому обігу та розпочався активний розвиток законодавства у цій сфері.

Під адміністративною послугою розуміється результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги»). Аналізуючи визначення адміністративної послуги, закріпленої в законі, ми можемо виокремити її основні ознаки: мета полягає у забезпеченні прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб; надається лише з безпосередньої ініціативи фізичної чи юридичної особи; спрямована на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків особи, яка звернулася за послугою; надання здійснюється шляхом реалізації суб'єктом влади закріплених за ним адміністративних повноважень; порядок надання визначається нормативно-правовими актами [7, с. 220].

Важливість добре налагодженої системи надання публічних та адміністративних послуг для забезпечення реалізації та захисту прав приватної особи яскраво було продемонстровано в умовах впровадженого на території України карантину у зв'язку з загрозою поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Черговим викликом для сфери публічних, зокрема адміністративних послуг, стало повномасштабне вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року, і як наслідок оголошення на всій території України режиму воєнного стану [8]. Відповідно до Законів України «Про оборону» [9] та «Правовий режим воєнного стану» [10] сутність режиму воєнного стану полягає в наступному: умовами його введення є збройна агресія чи загроза нападу, небезпека державної незалежності України, її територіальної цілісності; у разі запровадження воєнного стану відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування надаються необхідні повноваження для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальної цілісності; в його умовах можливе тимчасове обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначення строку дії цих обмежень. Конституція України в ст. 64 визначає перелік прав і свобод, які не можуть бути обмежені в умовах воєнного стану [11]. Окремі права зазначені в цій статті Конституції приватна особа може реалізувати саме

через процедуру надання адміністративних послуг.

В умовах воєнного стану не втратили своєї актуальності адміністративні послуги, пов'язані з реєстрацією народження та смерті особи, видачі документів, що посвідчують особу. Вимушена міграція, і як наслідок складні життєві обставини, пов'язані з відсутністю житла та коштів викликали необхідність у доступних публічних послуг, спрямованих на забезпечення соціальної підтримки та відновлення втрачених або пошкоджених документів. Розглянемо найбільш запитувані адміністративні послуги в умовах режиму воєнного стану на предмет змін у їх правовому регулюванні.

Для забезпечення безперерйного надання приватним особам адміністративних послуг в умовах режиму воєнного стану були внесені зміни в низку нормативно-правових актів. Так, постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб» зупинено строки надання адміністративних послуг суб'єктами їх надання та строки видачі дозвільними органами документів дозвільного характеру на час воєнного стану в Україні [12]. Винятки встановлено щодо строків надання адміністративних послуг у сферах державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації актів цивільного стану, суб'єктами (особами), що провадять діяльність під час воєнного стану.

Крім того на період дії воєнного стану були встановлені особливості надання окремих адміністративних послуг.

Так, особливої уваги під час дії режиму воєнного стану, з урахуванням встановлених додаткових обмежувальних заходів для перевірки документів особи, має адміністративна послуга щодо видачі паспортних та інших документів, які посвідчують особу. Багато людей, покидаючи домівки через бойові дії або ж внаслідок бойових дій втрачали такі документи. Тому досить актуальним є продовження дії паспортних документів, тимчасового відновлення механізму внесення фото та інформації про дітей у паспорт громадянина України для виїзду за кордон їхніх батьків або законних представників та запровадження єДокумента.

Кабінет Міністрів України Постановою «Про деякі питання застосування єДокумента в період дії воєнного стану» встановив, що в період дії воєнного стану єДокумент є документом, що посвідчує особу в період дії воєнного стану, у формі відображення в електронній формі інформації, що ідентифікує особу та міститься в паспорті громадянина України та/або в паспорті громадянина України для виїзду за кордон, та/або в посвідченні водія [13]. Особа пред'являє єДокумент на електронному пристрої, критерії якого підтримують використання мобільного додатка Порталу Дія, без додаткового пред'явлення документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України. Порталу Дія за бажанням особи, яка є громадянином України та досягла 14-річного віку.

На тих територіях, де не тривають воєнні дії повинно бути забезпечено видачу паспортних документів відповідними суб'єктами безпосередньо. З 15.03.2022 територіальні органи та територіальні підрозділи Державної міграційної служби, які знаходяться в безпечних районах, де не ведуться активні бойові дії, відновили роботу з прийомом та наданням адміністративних послуг, зокрема, документів для оформлення ID-картки, закордонного паспорта громадянина України, посвідок на постійне та тимчасове проживання.

Сьогодні також є актуальною адміністративна послуга щодо видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон. Станом на 20.04.2022 року, за даними Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців, з початку російського вторгнення 5 034 439 українців покинули Україну [14]. Уряд своєю постановою визначив тимчасову процедуру внесення до паспорта громадянина України для виїзду за кордон інформації про продовження строку

його дії, а також до паспорта для виїзду за кордон батьків (одного з батьків), іншого законного представника дитини інформації про дитину [15]. У разі закінчення строку дії паспорта для виїзду за кордон такий строк може бути продовжено до п'яти років на підставі заяви особи або її законного представника. Внесення до паспорта для виїзду за кордон інформації про продовження строку його дії здійснюється безоплатно в день звернення особи, на чие ім'я оформлено паспорт, чи її законного представника.

Варто також пригадати і про адміністративні послуги у сфері реєстрації актів цивільного стану. Адже навіть в умовах війни значущими є реєстрація таких подій як: народження дитини, смерті, чи одруження, приміром.

Згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04.03.2022 № 407 «Про забезпечення реєстрації новонародженої дитини в умовах воєнного стану», для забезпечення реєстрації народження дитини в органах державної реєстрації актів цивільного стану медичні працівники закладів охорони здоров'я та фізичних осіб-підприємців, які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, які надавали допомогу при пологах, здійснювали перший медичний огляд новонародженого або проводили перший медичний огляд породіллі після пологів, в тому числі поза закладом охорони здоров'я, без можливості подальшого транспортування породіллі та новонародженого до відповідного надавача медичної допомоги або за умови її відмови від такого транспортування в обставинах підвищеної загрози життю та здоров'ю, на кожний випадок народження живої дитини заповнюють Медичне свідоцтво про народження (форма № 103/о) [16]. У доповнення до Медичного свідоцтва, за умови відсутності можливості заповнення останнього медичний працівник зобов'язаний виписати довідку довольної форми в двох примірниках. Така довідка також вважається документом, що підтверджує факт народження дитини. Один із двох екземплярів передається матері, а другий – на зберігання до медичного закладу. Якщо ж народження дитини відбулось поза закладом охорони здоров'я реєстрація народження дитини проводиться надавачами медичної допомоги шляхом заповнення лікарем Медичного свідоцтва після проведеного огляду жінки, яка народила дитину та дитини та за умови наявності у первинно-обліковій медичній документації жінки, в тому числі в електронній системі охорони здоров'я, відомостей, що підтверджують факт вагітності такої жінки.

Складним питанням в умовах воєнного стану стала і реєстрація смерті на тимчасово окупованих територіях, а також у місцях, де ведуться бойові дії. Міністерство охорони здоров'я України своїм наказом вирішило деякі питання встановлення факту смерті людини. Так, було дозволено захоронення тіл за умови: обов'язкового огляду трупа на місці його виявлення з оформленням відповідного протоколу (опису трупа із зазначенням трупних явищ та характеру і локалізації тілесних ушкоджень); проведення фотофіксації ушкоджень у випадку наявності (у випадку наявності ознак насильницької смерті) як обов'язкового доповнення до опису ушкоджень. Копії заповнених документів разом з заповненою довідкою про причину смерті зберігаються у закладі охорони здоров'я до окремого розпорядження [17]. Але не завжди об'єктивні умови дозволяють проводити захоронення за встановленою процедурою. Варто згадати про тисячі загиблих цивільних у Маріуполі, яких хоронили просто у братських могилах без імені в період відносного затишшя.

Що стосується правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, що визначають загальний порядок реєстрації шлюбу в Україні, то вони залишаються чинними і в умовах воєнного стану. Однак є певні нововведення, що вносяться Постановою Кабінету Міністрів України «Про деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану». Це стосується державної реєстрації шлюбу, якщо один із наречених є військовослужбовцем ЗСУ, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Держав-

ної прикордонної служби, Управління державної охорони та Національної гвардії, а також поліцейським, працівникам ДБР, Державної кримінально-виконавчої служби, НАБУ, Бюро економічної безпеки та працівникам закладу охорони здоров'я, яка може проводитися відділами державної реєстрації актів цивільного стану без особистої присутності такого нареченого (нареченої). Крім того факт реєстрації шлюбу між зазначеними вище особами може засвідчуватися актом про укладення шлюбу, який складається безпосереднім командиром (керівником) військовослужбовця, поліцейського, особи рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Державної кримінально-виконавчої служби або особи начальницького складу Національного антикорупційного бюро чи Бюро економічної безпеки, та скріплюється гербовою печаткою відповідного органу (військового формування). Такий акт надсилається командиром (керівником), яким його було складено, до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану для складення актового запису про шлюб у паперовій формі та внесення відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян [18].

Окремого питання потребують адміністративні послуги соціального спрямування, особливо для осіб, які втратили рідних, житло, майно. Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» у ст. 1 зазначено, що внутрішньо переміщеною особою (далі – ВПО) є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [19]. Отримати статус ВПО забезпечується через Центри надання адміністративних послуг та Портал Дія [20].

Важливо також врегулювати питання соціального захисту громадян, зокрема щодо надання допомоги на проживання для ВПО, компенсації витрат за тимчасове розміщення ВПО тощо. Так, Парламент вніс зміни до Закону України «Про соціальні послуги» щодо надання соціальних послуг у разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану [21]. Відповідно до ч. 7 ст. 28 зазначеного Закону соціальні послуги під час дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях надавачами соціальних послуг державної/комунальної форми власності (надання притулку, догляд, підтримане проживання, натуральна допомога, транспортні послуги тощо) особам із числа ВПО за новим місцем їх проживання/перебування, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, фінансуються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Розмір плати за соціальні послуги визначає надавач соціальних послуг залежно від змісту та обсягу послуг, що надаються.

Урядом були визначені механізми надання одноразової допомоги у розмірі 6500 гривень в рамках Програми «Підтримка» у зв'язку із втратою частини заробітної плати (доходу), робота (економічна діяльність) яких тимчасово зупинена внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні [22]. Окремо ще варто зазначити про допомогу в 2 тисячі і 3 тисячі гривень для внутрішньо переміщених осіб. Така допомога надається особам, які перемістилися з тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, а також території Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Київської областей, м. Київ, Луганської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської, Херсонської, Чернігівської областей [23]. Допомога надається щомісячно з місяця звернення до квітня 2022 р. включно на кожну внутрішньо переміщену особу,

відомості про яку включено до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб, у таких розмірах: для осіб з інвалідністю та дітей – 3000 гривень; для інших осіб – 2000 гривень [24].

Окрему увагу також слід приділити таким адміністративним послугам як видача посвідчення на керування транспортними засобами та державна реєстрація останніх. Так, у період дії воєнного стану та протягом року з дня припинення або скасування дії воєнного стану: 1) особа допускається до керування транспортними засобами за наявності у неї національного посвідчення водія України, виданого їй вперше на право керування транспортними засобами відповідної категорії, строк дії якого закінчився; 2) строк дії посвідчення водія, що належить особі, яка переїжджає на постійне місце проживання в Україну, у разі його закінчення у період дії воєнного стану, продовжується на рік і після цього підлягає заміні [25]. Щодо реєстрації транспортних засобів, то у разі введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях внесення інформації до електронного реєстру суб'єктами господарювання про надходження, передачу, реалізацію транспортних засобів та їх складових частин, що мають ідентифікаційні номери, тимчасово припиняється; 2) з дня припинення або скасування воєнного стану на всій території України або

в окремих її місцевостях суб'єкти господарювання протягом дев'яноста днів зобов'язані внести інформацію про надходження, передачу, реалізацію транспортних засобів та їх складових частин, що мають ідентифікаційні номери, в тому числі щодо укладення договорів купівлі-продажу транспортних засобів, до електронного реєстру [26].

Хочемо ми цього чи ні, але життя пристовується до умов війни. Законодавство України оновлюється, а разом з ним поступово збільшується обсяг адміністративних послуг.

Висновки. Зрозуміло, що сфера адміністративних послуг не є надто критичною в умовах воєнного стану, в порівнянні з забезпеченням обороноздатності, роботи аварійних служб та закладів охорони здоров'я. Водночас є певні адміністративні послуги, доступ до яких є важливим навіть в умовах війни, і без забезпечення механізмів їх надання важко говорити про можливість реалізації громадянами належних їм прав та виконання обов'язків. Увага була приділена найважливішим, на нашу думку, адміністративним послугам в умовах воєнного стану. Швидке внесення змін до відповідних нормативно-правових актів дозволило оперативно вирішити ситуацію з наданням таких послуг, тим більше, що значна частина послуг вже була переведена в електронну форму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаращук В. М. Управлінські послуги – новий інститут чи нова помилка? *Вісник АПРН України*. 2001. № 3. С. 109–114.
2. Коліушко І. Управлінські (адміністративні) послуги – новела адміністративного права / В кн.: Адміністративна реформа для людини. К., 2001. С. 25–35.
3. Авер'янов В. Б. До питання про поняття так званих «управлінських послуг». *Право України*. 2002. № 6. С. 122–127.
4. Голосніченко І. Правове регулювання надання державних управлінських послуг та вирішення адміністративних спорів. *Право України*. 2003. № 10. С. 86–89.
5. Тимошук В. Адміністративні послуги: Посібник. Швейцарсько-український проект підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К.: ТОВ «Софія-А». 2012. 104 с.
6. Про адміністративні послуги: Закон Верховної Ради України від 06.09.2012 р. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 32. Ст. 409.
7. Надання публічних (адміністративних) послуг як форма забезпечення прав та свобод приватних осіб (Глава 13) у кн.: Адміністративне право України: підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт. кол.), І.М. Балакарева. І.В. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Харків: Право, 2020. С. 203–226.
8. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2>.
9. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII. *Відомості Верховної Ради*. 1992. № 9. Ст. 106.
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250.
11. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
12. Про зупинення строків надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/165-2022-%D0%BF#Text>.
13. Деякі питання застосування еДокумента в період дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 10.03.2022 № 248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/248-2022-%D0%BF#Text>.
14. Кількість українців, що виїхали за кордон з моменту російського вторгнення в Україну, вже перетнула позначку в шість мільйонів осіб. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3481743-z-ukraini-viihali-vze-sist-miljoniv-bizenciv-oon.html> (дата звернення: 19.05.2022).
15. Деякі питання внесення інформації до паспорта громадянина України для виїзду за кордон: Постанова Кабінету Міністрів України; Форма типового документа, Заява, Журнал від 28.02.2022 № 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170-2022-%D0%BF#Text>.
16. Про забезпечення реєстрації новонародженої дитини в умовах воєнного стану: МОЗ України: Наказ від 04.03.2022 № 407. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0293-22#Text>.
17. Деякі питання встановлення факту смерті людини: МОЗ України; Наказ від 01.03.2022 № 390. URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-28022022--390-dejaki-pitannya-vstanovlennja-faktu-smerti-ljudini#>
18. Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України; Правила, Форма типового документа, Заява, Повідомлення, Висновок, Список від 18.10.2000 № 52/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#Text>.
19. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 1. Ст. 1.
20. Про внесення змін до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2022-%D0%BF#Text>.
21. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2019. № 18. Ст. 73.
22. Питання надання у 2022 році застрахованим особам одноразової матеріальної допомоги у зв'язку із втратою частини заробітної плати (доходу), робота (економічна [...]): Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2022 № 199. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/199-2022-%D0%BF#Text>.
23. Про затвердження переліку адміністративно-територіальних одиниць, на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми «Підтримка»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.03.2022 № 204-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/204-2022-%D1%80#Text>.
24. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF>.
25. Деякі питання допуску водіїв до керування транспортними засобами: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 № 184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/184-2022-%D0%BF#Text>.
26. Про внесення змін до порядку, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388 і від 11 листопада 2009 р. № 1200: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2022 № 190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2022-%D0%BF#Text>.